

כפר גלעדי ותל - חי

שתי קבוצות נפרדות חיו בכפר גלעדי ובתל-חי. כפר גלעדי היה ישוב של אנשי "השומר", אותה קבוצה שבחרה בזמנו בשטח חמארה להתיישבות ואחר זמן החליטה להעדיף לבניית הישוב את גבעת כפר גלעדי, עד היום.

הגרעין של היושבים בתל-חי באותו זמן היתה קבוצה שנקראה קבוצת קלמן כהן. אלה הגיעו לגליל כפועלים בודדים, התקבצו וביקשו ללכת להתיישבות בתל חי. בעצם לא הספיקו להתייצב במקום. המצב הבטחוני, תנועת האנשים הבלתי פוסקת גרמו לכך שההתיישבות לא יכלה להתממש בשלב זה. למשל, באום, אחד מראשי הקבוצה, הצטרף למשטרה בטבריה, ואשתו נשארה במטולה.

וכך הגיעו לתל-חי אנשים חדשים מדי פעם, מתנדבים לעזרה. לעתים חוזרים אחרי ימים מיספר, רבים נשארים. אין מסגרת מחייבת. בנימין מונטר למשל, נשאר במקום כל אותו זמן מתוך רגש אחריות, וכמוהו אחרים.

דוגמא הממחישה את הניכור בין האנשים נמצאת בכתובים על יום הקרב בתל-חי. מוזכר יעקב יעקובזון, חברי ממטולה, כאלמוני, לא ידוע מי הוא. האנשים שהיו אותו יום בתל-חי, חלקם או רובם כנראה חדשים במקום, לא הכירו אותו. מקור אחד מספר שהיה ממשוחררי הגדוד האמריקאי, אחר אומר שהיה מהגדוד הארץ ישראלי, ואחר מזכיר אותו כ"דובר ערבית".

לא הכירו אותו, והוא הרי היה מגיע לכפר גלעדי ותל-חי באופן רצוף מתחילת המאורעות, ובתקופה האחרונה, אחרי שמשפחתו עזבה את המושבה, נמצא שם כל הזמן.¹⁴

גם חיי היומיום בכלל, היו בסימן של ארעיות. אינני זוכר שהיה בתל-חי אוכל מבושל. זכור לי שהיו סרדינים טובים. היו קופסאות שימורים של הצבא הצרפתי, מעין בוליביף, ולוזר איש מטולה היה אומר לצעירים ביידיש: "יש שם עכברים צלויים, למה אתם אוכלים את זה?"

טרומפלדור

טרומפלדור הגיע לאיזור בסוף דצמבר 1919. הוא נשלח על ידי המוסדות לבדוק מקרוב את המתרחש בגליל. מיד ראה שהמצב קשה ביותר, ונשאר. איש זה נלחם במלחמת יפן-רוסיה, הצטיין בגבורתו ואיבד את ידו האחת במלחמה זו.